

Täysistunto

Tiistai 5.11.2024 klo 14.00—17.43

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 111/2024 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 5/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.06 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys 111 on osa hallitusohjelman mukaista norminpurkua, jonka tarkoituksena on vahvistaa kuntien toimintaedellytyksiä.

Varhaiskasvatuksessa kyseinen työ on nyt kohdistettu suunnittelu- ja raportointivelvoitteiden keventämiseen niistä aiheutuvan hallinnollisen työn vähentämiseksi. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi lakisääteisistä velvollisuuksista laatia varhaiskasvatuksen paikallinen suunnitelma ja raportoida varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutuksesta. Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttumattomana. Mietinnöstä annettiin yksi vastalause.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka muodostuu kasvatuksen ja opetuksen ja hoidon kokonaisuudesta. Varhaiskasvatuksen lakisääteistä suunnittelua tehdään kolmella eri tasolla sisältäen valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, järjestäjä- tai tuottajakohtaisen paikallisen suunnitelman, joka nyt siis esitetään poistettavaksi, sekä lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman.

Valiokunta on mietinnössään saamaansa selvitykseen viitaten todennut, että lainsäädännön vaatimukset täyttävän paikallisen suunnitelman laadinnan on katsottu olevan monivaiheinen, aikaa vievä ja merkittävä hallinnollinen tehtävä. Mainituista syistä suunnitelmaa ei ole aina ollut helppo sovittaa yhteen paikallisen päätöksenteon kanssa. Hallituksen esityksen mukaan paikallisissa suunnitelmissa on usein toistettu valtakunnallisen perusteasiakirjan tekstiä tai viitattu johonkin muuhun asiakirjaan. Suunnitelman laatiminen edellä mainitulla tavalla ei valiokunnan näkemyksen mukaan vastaa lainsäädännön tarkoitusta, koska tällöin paikallinen suunnitelma ei ole tehty paikallisiin tarpeisiin. Valiokunta korostaa, että nyt esitetyn muutoksen ei tule johtaa varhaiskasvatuksen järjestäjien keskusjohtoisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2024 vp

ohjaamisen lisääntymiseen nykyisestä. On tärkeää, että hallituksen esityksen vaikutuksia arvioidaan ja seurataan huolellisesti.

Varhaiskasvatuksen järjestäjät ja tuottajat tallentavat tällä hetkellä myös jokaisen tietovarantoon tallennetun työntekijän täydennyskoulutukseen osallistumista koskevat tiedot. Tästä on katsottu aiheutuvan huomattavaa hallinnollista työtä, koska täydennyskoulutukseen osallistuu vähintään tuhansia henkilöitä vuosittain. Valiokunnan mietinnön mukaan valiokunta pitää tallentamisvelvollisuudesta luopumista perusteltuna varhaiskasvatuksen toimijoiden lakisääteisistä velvollisuuksista aiheutuvan työmäärän vähentämisen kannalta.

Lopuksi valiokunta toteaa, että esitetystä lainmuutoksesta huolimatta varhaiskasvatuksen järjestäjien ja tuottajien lakisääteinen velvollisuus huolehtia varhaiskasvatuksen henkilöstön riittävästä täydennyskoulutukseen osallistumisesta säilyy ennallaan.

Eli näin. Esittelin nyt tämän mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitos paljon. — Edustaja Lohikoski.

17.09 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on ollut lukuisten tärkeiden uudistusten kohteena kuluneella vuosikymmenellä. Lainsäädännöllisten uudistusten tavoitteena on ollut nostaa varhaiskasvatuksen laatua, vahvistaa lapsen edun ensisijaisuuden toteutumista ja lisätä koulutuksellista tasa-arvoa. Nykyinen lainsäädäntö asettaa selkeät ja tarpeelliset tavoitteet suomalaiselle varhaiskasvatukselle ja sen järjestämiselle. Uudistuneiden tavoitteiden juurtuminen osaksi varhaiskasvatuksen rakenteita ja arjen toimintaa vaatii kuitenkin aikaa, resursseja ja yhteisiä ponnisteluja.

Arvoisa puhemies! Paikallisesti laadittava suunnitelma on tärkeä osa varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmakokonaisuutta, jolla tuetaan toiminnan yhdenvertaista, tavoitteellista ja suunnitelmallista toteuttamista. Raportointivelvoitteen, joka on ollut tässä mukana, tarkoitus on ollut osaltaan vahvistaa varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillista kehittymistä koskevaa tietopohjaa. Samaan aikaan raportointivelvoitteen tavoitteena on ollut lisätä läpinäkyvyyttä ja vahvistaa jokaisen varhaiskasvatuksen ammattilaisen oikeutta oman osaamisensa kehittämiseen ja jatkuvaan oppimiseen. Toteutuessaan nyt nämä muutokset voivat jopa lisätä järjestäjien ja palveluntuottajien ja erityisesti päiväkodin johtajien työkuormaa.

Arvoisa puhemies! Yksikään valiokunnan kuultavista ei varsinaisesti puoltanut varhaiskasvatussuunnitelmista luopumista. Varhaiskasvatuksen laatu ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen vaihtelevat ryhmien ja päiväkotien välillä sekä myös kuntien sisällä. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että järjestäjät ja yksityiset palveluntuottajat laativat jatkossakin suunnitelmia, jotka paitsi ohjaavat myös tukevat varhaiskasvatuksen ammattilaisten pedagogista toimintaa ja heidän ammatillista kehittymistään juuri kyseisissä omissa toimintaympäristöissään. Paikallinen suunnitelma on varhaiskasvatuksen toteuttamisen ja järjestäjien laadunhallinnan kannalta keskeinen rakenne, aivan kuten perusopetuksessa opetussuunnitelmakokonaisuus.

On vaarana, että tämä käsittelyssä oleva esitys vahvistaa myös mielikuvaa poukkoilevasta päätöksenteosta, jolla kuormitetaan entisestään varhaiskasvatuksen kenttää. Nyt hallitus aikoo heikentää varhaiskasvatuksen laatua ilman kunnollisia vaikutusarviointoja.

Oikeistohallituksen julkilausuttu tavoite on purkaa normeja, mutta tässä puretaan nyt lapsen oikeuksia. Tämä on erittäin surullista. Laadukas varhaiskasvatus on lapsen oikeus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

17.12 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Turhien normien purkaminen on tietenkin ihan hyvä asia, niin että mietitään sitä, missä on normitusta tullut ja maailma muuttunut, ja mennään eteenpäin.

Mutta tämän kohdalla minulle jäi kyllä todella ikävä mieli siksi, että kun me kuulimme hyvin laajan joukon lausunnonantajia Kuntaliittoa myöten, niin vastustettiin tätä varhaiskasvatuksen paikallisten suunnitelmien tekemisen lopettamista lainsäädännössä, eli se jää nyt sinne paikalliselle tasolle, mitä tehdään. No, suuret kaupungit tulevat varmasti tekemään ja ilmoittivat, että tulevat tekemään näitä suunnitelmia, joissa varmasti ihan tosiaan tehdään varhaiskasvatustyötä ja suunnitelmallisesti johdetaan varhaiskasvatusta. Täsähän on kysymys johtamisesta. Johtaminen syntyy siitä, että kaikki sitoutuvat siihen ja näitä suunnitelmia tehdään niin, että siihen myös sitoutetaan. Ja siinä huomioidaan sitten ne paikalliset olosuhteet, joissa voidaan varhaiskasvatusta toteuttaa niiden tarpeiden mukaan, jotka siellä lasten arjessa näyttäytyvät oleellisina.

Lausunnonantajista kaikki, lähestulkoon kaikki — ehkä siellä yksi oli, taisi olla Kuntatyönantajat, joka oli myönteisellä puolella, mutta kaikki muut — vastustivat tämän esityksen tekemistä. Ja jäi vähän epämääräinen käsitys siitä, mistä tämä oikein on pulpahtanut, että tämä nyt olisi näissä säästötalkoissa se iso ja keskeinen asia.

Ministeriö tai hallitus on laskenut, että tällä saadaan 1,8 miljoonaa euroa säästettyä. Tähän tuli kyllä kuntapuolelta ihan selkeä vastaus, että se on puppua. Ei siellä ole erikseen joi-tain ihmisiä, jotka noukitaan pois ja tulisi henkilöstösäästöä, koska henkilöstösäästöissä-hän tässä varmaankin hallituksen mielestä se ajatus on. Eli kun tähän ei ole kohdennettu erillisesti rahaa koskaan, niin ei sitä sieltä voi mitenkään yksittäisenä toimenä poiskaan ot-taa.

Eli minusta tämä esitys olisi näissä norminpurkutalkoissa voinut jäädä kyllä tekemättä. Toivon vain, että kunnissa tehdään nämä suunnitelmat edelleenkin ja suhtaudutaan varhaiskasvatuksen johtamiseen vakavuudella.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 111/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.